

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Crucerescu împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Consiliul sătesc Cupcui, r-nul Leova, cu privire la anularea actului administrativ și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 3ra-116/24

NR. PIGD 2-21118118-01-3ra-30012024)

Interpretarea greșită de către instanța de apel a caracterului imperativ al sancțiunilor prevăzute de art. 23 alin. (6) din Legea nr. 133/2016 și aplicarea exigenței motivării proporționalității sancțiunii în lipsa unui temei legal incident la data emiterii actului de constatare.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. I. Barbacaru,
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, G. Dașchevici, E. Palanciuc

21 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 6 august 2021, Tamara Crucerescu a depus acțiune contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Consiliul sătesc Cupcui, r-nul Leova, solicitând anularea Actului de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021 și încasarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia, sediul central din 8 noiembrie 2019 a fost confirmată legalitatea alegerilor locale în turul 2 din 3 noiembrie 2019 petrecute în circumscripția electorală nr. 22/11 Cupcui, r-nul Leova, cu atribuirea mandatului de consilier în consiliul sătesc Cupcui, r-nul Leova, devenit vacant, candidatului supleant pe lista Blocului Electoral ACUM platforma DA și PAS - subsemnatei Tamara Crucerescu, în acest sens fiindu-i eliberată legitimația cu nr. 2, de consilier în cadrul consiliului sătesc Cupcui.

3. Prin decizia nr. 3.1. din 3 iunie 2019 „cu privire la aprobarea listei familiilor ce fac parte din categoria social vulnerabilă, care vor beneficia de suport financiar din partea Uniunii Europene pentru acoperirea contribuției”, a fost dispusă aprobarea listei de familii social-vulnerabile în număr de 112 persoane, a sat. Cupcui r-nul Leova, pentru conectarea gratuită la rețelele interioare de apeduct, construit în cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare a localităților Iargara-Cupcui-Romanovca-Filipeni-Hănăsenii Noi” cu finanțare din fondurile Uniunii Europene.

4. La momentul emiterii acestei decizii și anexelor la aceasta, Tamara Crucerescu nu ocupa funcția de consilier sătesc. Conform listei nr. 1 la decizia vizată, a fost introdus sub nr. 30, d-nul Ion Crucirescu care este fratele soțului reclamantei, fiind cumnatul dânzei.

5. Prin decizia cu nr. 5.4 din 20 mai 2020 a fost dispusă modificarea anexei nr. 1 a deciziei nr. 3.1. din 3 iunie 2019 menționată supra, fiind excluse o parte dintre persoanele prezente în lista (anexă) la decizia din 3 iunie 2019 și introduse alte persoane, dar aceste modificări nevizându-l în genere pe Crucirescu Ion. Astfel, modificarea operată prin decizia din 20 mai 2020, la

votarea căreia a participat și reclamanta; nu l-a afectat nicidecum pe Ion Crucirescu (care a rămas în aceeași poziție în listă, cu nr. 30, anexa).

6. La 26 iulie 2021, prin intermediul factorului poștal, reclamanta a recepționat actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021 emis de Autoritatea Națională de Integritate, prin care a fost decis că subsemnata Tamara Crucerescu, exercitând mandatul de consilier în consiliul sătesc Cupcui, r-nul Leova, ar fi încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nesoluționarea în conformitate cu art. 12 alin. (4), lit. b), art. 14 alin. (3) și (4) din Legea din nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, a conflictului de interese real, prin participarea la luarea deciziei consiliului sătesc Cupcui, r-nul Leova, nr. 5.4. „cu privire la modificarea Anexei nr. 1 a deciziei nr. 3.1. din 3 iunie 2019”, care vizează persoana apropiată (cumnatul) Ion Crucirescu.

7. Susține că, actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021 emis de Autoritatea Națională de Integritate, este emis contrar prevederile dreptului material relevant, fiind ilegal și pasibil de anulare.

8. În context a indicat că, nu se atestă un conflict de interese la momentul votării deciziei consiliului sătesc Cupcui nr.5.4 din 20 mai 2020, deoarece această decizie doar introducea anumite modificări în anexa nr. 1 a deciziei nr. 3.1. din 3 iunie 2019, în partea prin care exclude careva persoane din această listă și introducea careva persoane noi.

9. Careva modificări privitor la persoana lui Ion Crucirescu, cumnatul reclamantei, nu au fost efectuate prin decizia din 20 mai 2020. Aceasta nu presupune nici includerea și nici excluderea acestuia din această listă.

10. Mai mult decât atât, Ion Crucirescu a rămas în aceeași poziție (sub nr. 30) din lista vizată. Cu alte cuvinte decizia din 20 mai 2020 ca act administrativ nu poate afecta nicidecum careva drepturi ale lui Ion Crucirescu.

11. Decizia din 20 mai 2020 nu poate fi considerată, în cazul lui Ion Crucirescu ca decizie care „vizează persoane ce sânt apropiate” subsemnatei, având în vedere că obiectul acesteia, nu afectează persoana numitului în nici un mod. Astfel, un conflict de interese, nemaivorbind de un conflict real de interese în speță, a priori nu poate exista, contrariul fiind reținut eronat în actul deplâns prin prezenta cerere.

12. Anexa nr. 1 a deciziei nr. 3.1. din 3 iunie 2019 și-a produs efecte juridice (individuale) fiind act administrativ cu putere individuală, față de Crucerescu Ion la data emiterii sale, când dânsa nu deținea funcția de consilier local și nu pe data de 20 mai 2020 când în aceeași listă au fost incluse și excluse unele persoane, fără a-l viza ne numitul Crucirescu Ion. Or, chiar în pct. 1 al deciziei

din 20 mai 2020 este indicat clar doar că „Se modifică Anexa nr. 1 a deciziei nr. 3.1 din 3 iunie 2019...”.

13. Astfel, concluzia autorului actului contestat, că prin decizia din 20 mai 2020 s-ar fi stabilit „lista finală a familiilor social-vulnerabile” este una vădit eronată, or prin decizia din 20 mai 2020 au fost doar excluși sau adăugați alți subiecți, fără a se referi la cazul lui Crucirescu Ion, care rămânea (la fel cum a fost) în poziția nr. 30 al anexei nr. 1 a deciziei nr. 3.1. din 3 iunie 2019 precitată, aprobată cu mult timp anterior și fără participarea reclamantei.

14. Din aceleași considerente, în lipsa unui conflict de interese, art. 14 al legii nr. 133 din 17.06.2016, este în genere, inaplicabil, la fel ca și concluziile Autorității Naționale de Integritate privind aplicarea sancțiunii sub formă de decăderea din dreptul de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică, aplicată contrar art. 12, 23 ale aceleiași Legi.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

15. Prin hotărârea din 6 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial acțiunea. S-a anulat Actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021, întocmit de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Tamara Crucerescu. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

16. La 20 decembrie 2022, Autoritatea Națională de Integritate a declarat apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii din 6 decembrie 2022, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

17. Prin decizia din 22 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Autoritatea Națională de Integritate. S-a casat integral hotărârea din 6 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care: S-a admis parțial acțiunea în contencios administrativ depusă de Tamara Crucerescu împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Consiliul sătesc Cupcui r-nul Leova, cu privire la anularea actului administrativ și încasarea cheltuielilor de judecată. S-a anulat parțial actul de constatare nr.218/12 din 13 iulie 2021 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința Tamarei Crucerescu, în partea pct. 2, 3 și 4. În rest, acțiunea în contencios administrativ depusă de Tamara Crucerescu împotriva Autorității Naționale de Integritate, terț Consiliul sătesc Cupcui, r-nul Leova cu privire la anularea actului administrativ și încasarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

18. La 16 ianuarie 2024, Autoritatea Națională de Integritate a declarat recurs împotriva deciziei din 22 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel și emiterea unei decizii noi în partea casată privind menținerea integrală a actului nr.218/12 din 13 iulie 2021 emis în privința Tamarei Crucerescu.

ARGUMENTELE RECURSULUI

19. În motivarea recursului, Autoritatea Națională de Integritate a susținut că decizia din 22 noiembrie 2023 este nelegală în partea ce vizează anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021, întrucât actul a fost emis cu respectarea cadrului normativ în vigoare la momentul desfășurării controlului, iar inspectorul de integritate nu era obligat să motiveze proporționalitatea sancțiunilor aplicate.

20. În context, a susținut că Autoritatea Națională de Integritate a indicat că, prin actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021, inspectorul de integritate a constatat că dna Crucerescu Tamara, exercitând mandatul de consilier în Consiliul sătesc Cupcui, r. Leova, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nesoluționarea, în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. b), art. 14 alin. (3) și (4) din Legea nr. 133/2016, a unui conflict de interese real, prin participarea la luarea deciziei consiliului sătesc nr. 5.4 „cu privire la modificarea Anexei nr. 1 a deciziei nr. 3.1 din 03.06.2019”, care viza persoana apropiată (cumnatul) Crucirescu Ion.

21. În urma constatării acestei fapte, inspectorul de integritate a aplicat sancțiunile prevăzute de lege: încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu, interdicția de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică pe o perioadă de 3 ani, precum și înscrierea în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție.

22. Autoritatea a invocat că instanța de apel a concluzionat asupra temeiniciei constatării încălcării, dar a anulat punctele 2-4 din actul de constatare pentru motivul că inspectorul nu a motivat aplicarea sancțiunilor prin prisma principiului proporționalității, al egalității de tratament și al respectării limitelor dreptului discreționar.

23. Autoritatea consideră această soluție ilegală, întrucât, potrivit art. 23 alin. (3) și (6) din Legea nr. 133/2016, în vigoare la data desfășurării controlului și emiterii actului, sancțiunile se aplică de drept, fără a lăsa inspectorului o marjă de apreciere sau obligația de a le individualiza.

24. În acest sens, Autoritatea Națională de Integritate a arătat că, din momentul în care inspectorul constată încălcarea regimului juridic, aplică

norma specială, iar dacă legea prevede în mod expres consecințele, dreptul discreționar este exclus.

25. Recurenta a invocat și Decizia Curții Constituționale nr. 127 din 29 octombrie 2020, care a statuat că prevederile legale criticate sunt necesare, clare și proporționale, iar responsabilitatea decurge din acțiunea sau inacțiunea subiectului, conform legii.

26. Totodată, Autoritatea Națională de Integritate a menționat că, abia după modificările din 29 octombrie 2021, legiuitorul a oferit inspectorului posibilitatea de a individualiza sancțiunile, în funcție de circumstanțele cazului, ceea ce nu era aplicabil în speță.

27. Prin urmare, Autoritatea a conchis că instanța de apel a aplicat o lege care nu era în vigoare la momentul emiterii actului contestat și a omis să aplice dispozițiile legale valabile la acea dată, motiv pentru care decizia este pasibilă de casare parțială.

POZIȚIA INTIMAȚILOR

28. Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatelor cererea de recurs, informându-le despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

29. Însă, până la examinarea recursului, intimata nu a depus referință la recursul declarat.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

30. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

31. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

32. Art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ prevede că:

„Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.”

33. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

34. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

35. Art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: b) admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie;”

36. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ:

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

37. Art. 225 alin. (1-2) din Codul administrativ:

„Instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ.

Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.”

38. Art. 1 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în redacția valabilă la 13 iulie 2021):

„Prezenta lege reglementează procedura de control al averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

39. Art. 5 din Legea nr. 132/2016:

„Autoritatea asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

40. Art. 6 lit. b) din Legea nr. 132/2016:

„În vederea realizării misiunii sale, Autoritatea are următoarele funcții: b) exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;”

41. Art. 37 alin. (1-2) din Legea nr. 132/2016:

„ După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului.

Prevederile art. 31, art. 32 alin. (3)–(5), art. 33, art. 34 alin. (2), art. 35 și 36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind

respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

42. Art. 38 alin. (1) din Legea nr. 132/2016:

„În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că: a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;”

43. Art. 39 din Legea nr. 132/2016 (în redacția în vigoare la 13 iulie 2021):

„(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și îl trimite instanței judecătorești spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravențional al Republicii Moldova.

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămîne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

44. Art. 12 alin. (4), (7) și (10) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

„În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat: b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese.

(...) consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice sînt obligați să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin. (5).

Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).”

45. Art. 14 alin. (3-4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

„Pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii.

Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informând toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.”

46. Art. 23 alin. (4) și (6) din Legea nr. 133/2016:

„Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.”

47. Art. 5 alin. (2) lit. c¹) din Legea nr. 768 din 02.02.2000:

„Mandatul consilierului încetează înainte de termen în caz de: c¹) stabilire, prin act de constatare rămas definitiv, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese;”

MOTIVAREA INSTANȚEI

48. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată atestă că decizia motivată a fost notificată Autorității Naționale de Integritate, în mod electronic, la 9 ianuarie 2024. Recursul a fost declarat la 16 ianuarie 2024, cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

49. Prin prisma art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece argumentele recursului sunt expuse cu suficientă claritate, precum și intimatul și-a exprimat obiecțiile la acestea prin referința depusă.

50. În cauza CtEDO Covalenco v. Moldova nr. 72164/14, hotărârea definitivă din 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală,

în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Goș, pre-citată, § 51; Miller, precitată, § 34 în fine; și Andersson v. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall v. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

51. Din materialele cauzei rezultă că, prin actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021, inspectorul de integritate a reținut că Tamara Crucerescu, exercitând mandatul de consilier în Consiliul sătesc Cupcui, r-nul Leova, a participat la adoptarea deciziei nr. 5.4 din 20 mai 2020, care viza modificarea anexei nr. 1 la decizia nr. 3.1 din 3 iunie 2019, referitoare la lista familiilor social-vulnerabile beneficiare de suport financiar. În această listă figura și cumnatul său, Ion Crucirescu.

52. Inspectorul de integritate a constatat că subiectul declarației nu a soluționat conflictul de interese real în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (4) lit. b) și art. 14 alin. (3)-(4) din Legea nr. 133/2016, și nu a informat Autoritatea Națională de Integritate despre apariția acestuia, încălcând obligațiile legale privind abținerea și transparența.

53. În temeiul art. 23 alin. (4), (6) și (8) din Legea nr. 133/2016, în vigoare la data controlului și emiterii actului de constatare, inspectorul de integritate a dispus încetarea mandatului, aplicarea interdicției de 3 ani de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică și înscrierea în Registrul de stat.

54. La 6 august 2021, Tamara Crucerescu a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate, solicitând anularea actului de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021.

55. Prin hotărârea din 6 decembrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a admis parțial acțiunea, anulând actul de constatare.

56. Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 22 noiembrie 2023, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o decizie nouă, prin care a admis parțial acțiunea și a anulat punctele 2, 3 și 4 din actul de constatare, reținând, în esență, că inspectorul de integritate nu a motivat sancțiunile aplicate sub aspectul proporționalității, al egalității de tratament și al respectării limitelor dreptului discreționar.

57. Completul de judecată reține că Crucerescu Tatiana n-a contestat decizia instanței de apel în partea în care ultima a constatat existența unui conflict de interese în acțiunile reclamantei. Respectiv, concluzia instanței de apel privind existența unui conflict de interese rămâne valabilă, iar instanța de recurs nu se va expune în acest sens.

58. Examinând recursul declarat de Autoritatea Națională de Integritate, Completul de judecată constată că acesta este admisibil, întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea anulării punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021, și respingerea cererii de chemare în judecată în această parte ca neîntemeiată.

59. Completul de judecată reține că actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021 a fost emis în temeiul cadrului normativ în vigoare la acel moment, respectiv al dispozițiilor art. 23 alin. (4)-(6) din Legea nr. 133/2016 și ale art. 39 din Legea nr. 132/2016, în redacția în vigoare de la 1 iunie 2018. Aceste dispoziții stabileau un regim sancționator imperativ, care nu oferea inspectorului de integritate o marjă de apreciere în aplicarea măsurilor prevăzute de lege.

60. În această reglementare, constatarea încălcării regimului juridic al conflictelor de interese atrăgea de drept, după rămânerea definitivă a actului de constatare, obligația sesizării autorității competente pentru încetarea mandatului, aplicarea interdicției de 3 ani de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică și efectuarea înscrierii corespunzătoare în Registrul de stat.

61. În mod eronat, instanța de apel a apreciat că inspectorul de integritate era obligat să motiveze distinct sancțiunile aplicate prin prisma principiului proporționalității, al egalității de tratament și al limitelor dreptului discreționar. Exigențele privind individualizarea sancțiunii au fost introduse ulterior, prin Legea nr. 130 din 7 octombrie 2021, care a modificat Legea nr. 132/2016 și a intrat în vigoare la 29 octombrie 2021, nefiind aplicabile actelor emise anterior acestei date.

62. Aplicarea acestor dispoziții ulterioare la fapte și acte juridice anterioare contravine principiului neretroactivității legii, prevăzut de art. 22 din Constituție, precum și principiului securității raporturilor juridice. În consecință, instanța de apel a aplicat în mod greșit o lege care nu era în vigoare la data emiterii actului contestat și a omis aplicarea normelor legale incidente.

63. În acest context, inspectorul de integritate nu avea obligația de a justifica măsura aplicată și nu dispunea de o marjă de apreciere. Aplicarea sancțiunilor a fost realizată conform normelor imperative din Legea nr. 133/2016, care prevăd, de drept, încetarea mandatului, interdicția de 3 ani și înscrierea în Registrul de stat.

64. Instanța de recurs menționează că poziția exprimată de Autoritatea Națională de Integritate este susținută și de jurisprudența Curții Constituționale, în special de Decizia de inadmisibilitate nr. 127 din 29 octombrie 2020, în care s-a statuat că reglementările privind sancțiunile pentru conflictul de interese sunt clare, proporționale și nu impun obligația de individualizare.

65. Astfel, anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul Autorității Naționale de Integritate de către instanța de apel este neîntemeiată, fiind fundamentată pe aplicarea unui cadru normativ ulterior, inexistent la data emiterii actului.

66. În acest sens, este relevantă practica Curții Supreme de Justiție și în cauzele: 3ra-73/2023, 3ra-600/23, 3ra-653/23.

67. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiat argumentul recurenteii că instanța de apel, în partea în care a admis acțiunea, a emis decizia contestată cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

68. Din aceste motive, în conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Autoritatea Națională de Integritate.

Casează decizia din 22 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău în partea ce vizează anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021 emis de Autoritatea Națională de Integritate, și emite o decizie nouă în partea casată, prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată a Tamarei Crucerescu privind anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 218/12 din 13 iulie 2021, ca fiind neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc